

ANTIK ESZMETÖRTÉNET

Dr. habil. Mogoródi Emese

1. Téma

A görög történelem korszakai és a homéroszi világ

1. Lecke

A görög történelem
korszakai és a
homéroszi társadalom

15 – 20
PERC

„Minden nagy hellén továbbadja a versengés fáklyáját, minden nagy erény új nagyságot lobbant lángra.” (Nietzsche: *A homéroszi versengés*)

FŐBB KORSZAKOK

- I. A „palotakultúrák” kora (bronzkor)
(kb. 3000-1150)
- II. A mükénéi kultúra bukása és a „sötét kor”
(kb. 1200/1150-850)
- III. A geometrikus kor (a gyarmatosítás kora)
(875 – 750 v. 700)
- IV. Orientalizáló kor (korai archaikus kor)
(kb. 750/700 - 630)
- V. Archaikus kor (kb. 630-490)
- VI. Klasszikus kor (490-323)
- VII. Hellenisztikus kor
(323-Kr.e. 146/Kr.u.31/Kr.u.330)

A „palotakultúrák” kora (bronzkor) (kb. 3000-1150)

A mükénéi palota erődítmény

- Magasan fejlett kultúra, óriási művészeti értékekkel, fejlett mezőgazdasággal (bortermesztés, olíva olaj), építészettel (paloták, csatornarendszer, szentélyek), kifinomult vallásos és kultikus gyakorlattal.
- Az első európai írás létrejött (Minószi kultúra: lineáris A [1700-1450]; Mükénéi kultúra: lineáris B [1450-1200]).

lineáris A

lineáris B

Knósszosz (minószi kultúra)

Mükéné

- Ez a kultúra a történeti valóság alapja a heroikus mítoszoknak.

A trójai háború területi
kiterjedése és hősei

A trójai háború (kb. 1346-1127? 1260-1184?)

Homérosz: *Íliasz*, *Odüsszeia* (kb. 750-700)

Akhilleusz

A **trójai háború** nagy valószínűséggel valódi történelmi esemény volt, időpontja azonban vitatott (14-12. sz.). A háború az akhájok (görögök) és a trójaiak között folyt, több évig (évtizedig) tartott, és az egész Égei tengeri lakosságot mozgósította. A háború eseményeinek, isteneinek és kiemelkedő hőseinek (gör. *hérósz*) emlékezete meghatározta a görög mitológiát. A heroikus legendákat generációkon át mesélték (orális hagyomány), míg Homérosz örök emlékművet állított a háború hőseinek lejegyzésükkel, **Íliasz** és

Odüsszeia című eposzaiban. A mítoszok szerint a háború (emberi szinten) azért tört ki, mert **Parisz**, a trójai királyfi elrabolta Menelaosz, spártai király feleségét, a világszép **Helenét**. Menelaosz testvérét, Agamemnónt és számos más akháj szövetségesét (többek között a legnagyobb görög harcost, Akhilleuszt) mozgósítva hatalmas hajóhaddal vonult Trója partjaihoz, hogy visszaszerezze feleségét. A mítoszok azonban nem csupán emberi szempontból magyarázzák a háború kitörésének okát, hanem isteni szinten is. A mítosz szerint ugyanis Péleusz és Thetisz esküvői lakomájára minden istent meghívott, Erisz („viszály”) istennő kivételével. Erisz bosszúból egy **aranyalmát** gurított az ajtóból az istenek közé, ezzel a felirattal: „A legszebbnek”. Három istennő (Héra, Athéné és Aphrodité) között azonnal veszekedés tört ki, mert mindegyikük magának akarta az almát. Zeusz Pariszra bízta, hogy döntsön róla, melyikük a „legszebb”. Parisz azonban nem tudott dönteni, ezért mindhárom istennő megpróbálta megvesztegetni. Héra, Zeusz felesége hatalmat ígért neki egész Ázsia felett, Athéné, Zeusz legkedvesebb lánya, bölcsességet és katonai kiválóságot, Aphrodité pedig a világ legszebb asszonyának, Helenének a szerelmét. Parisz Aphroditének ítélte az aranyalmát, majd visszatért Trójába. A két megsértett istennő bosszút esküdött ellene, míg végül Zeust befolyásolva elérték Trója vesztét. (Ezt persze azért sem volt nehéz elérniük, mert Parisz a „vendégbarátság védő Zeust” sértette meg Helené megszöktetésével.)

A homéroszi társadalom

Törzsi-nemzetségi szervezettségű, **arisztokratikus, katonai** társadalom:

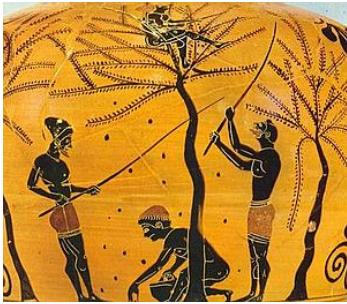
- A társadalom szerveződésének magja az **oikosz**, a „tekintélyelvű háztartás” v. a családi gazdaság, mely nem csak az anyagi biztonság, hanem az erkölcsi értékek és szokások forrása is.

- **Társadalmi tagozódás:**

„Mély, vízszintes irányú választóvonal húzódik végig a homéroszi költemények világán.” (Finley, 68.o.):

- **arisztokraták** („a legkiválóbbak”) – a gazdasági és társadalmi hatalom birtokosai

- **a többiek** („a sokaság”): földművesek, kézművesek, rabszolgák; „szakemberek” (ácsok, fémművesek, jövendőmondók, énekmondók, orvosok).

A választóvonalat nem lehetett átlépni:

- a gazdasági szerkezet miatt (a föld felosztása) nem keletkezhetek új vagyonok;
- **merev társadalmi struktúra**, egyfajta „kasztrendszer”.

Az *oikosz* majdnem önellátó, csupán a fémszükségletet nem tudja kielégíteni (szerszám, fegyver stb.):

- 1) a fémtárgyak **szimbolikus javakká**, presztizisjavakká válnak (*keimélion*: „kincs”): felhalmozzák, illetve elajándékozzák őket;
- ez a **„diplomácia kapcsolatok”** építésének legfontosabb módja.

Diomédész Glaukoszhoz:

*„rajta, cseréljünk hát fegyvert;
lássák ezek is, hogy
ősi barátoknak valljuk
dicsekedve magunkat.”
Így szóltak ketten, s lovaikról
földreszökeltek,
és a baráti szövetséget
kézrázva kötötték.
(Iliasz VI. 229-32)*

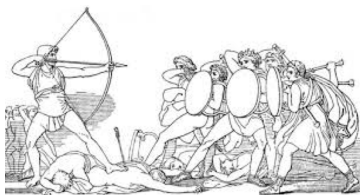
- 2) a „kincseket” **háborúval** és zsákmányszerző portyával szerzik meg;
- A kereskedelem nem vagyonfelhalmozásra szolgál: az ajándékozásból húzott haszon lenézett dolog:

*Ekkor azonban Glaukosz esztét Kronidész elorozta,
mert ez aranyfegyvert nyújtott át Tüdeidésznek
rézért, százökört-értékűt a kilencökört-ért.”
(Iliasz VI. 233-35)*

- Mások kárára hasznot húzni kizárólag **hősi tettekkel** lehetett;
- **erőszakosan, háborúval, rablással kincseket szerezni dicsőség:**

ODÜSSZEUSZ

„Kétszer hat város dúltam fel a fűrgé hajókkal
termő Trója terén s tizenegy várost gyalog eddig:
Sok gyönyörű holmit hordtam haza
mindegyikükből.”

(Odüsszeia IX.328-330)

„Nem csoda, hogy akadtak görögök, akik végül is tiltakoztak ellene, hogy Homéroszt a görögség tanítójának nevezzék. A kalózkodás dicsőítése, a titkon végrehajtott lopás elítélése, a rablásra (a javaknak és embereknek fizikai erővel történő eltulajdonítására) való buzdítás – mindez igencsak zavaros erkölcsi világrendről tanúskodott.

‘A lopás szabad emberhez méltatlan, nemtelen dolog’ – tiltakozott Platón –, ‘a rablás pedig egyenest szemérmertlenség. Zeusz fiai közül egy sem foglalkozhatott ilyesmivel, sem a furfang, sem az erőszakoskodás feletti örömében. Senki se hagyja tehát, hogy a költők és egyéb mesemondók rászedjék és rábeszéljék arra, hogy ilyen hibákat kövessen el.’ És mégis: Homérosz erkölcsi kódexében volt logika és összhang; ha ismerjük létfeltételeit, értelmezni tudjuk.”

(Finley: *Odüsszeusz világa*, 94.)

További olvasmányok:

E. R. Dodds: *A görögség és az irracionalitás*. Ford. Hajdu Péter (Gond-Palatinus Könyvkiadó, Budapest, 2002) (1. fejezet).

M. I. Finley: *Odüsszeusz világa*. Budapest 1985. 65-101.

Ellenőrző kérdések:

1. Melyik történelmi korszak a valóságalapja a homéroszi mítoszoknak?
2. Hogyan tagolódott a homéroszi társadalom?

Kiválósági kérdések, feladatok:

1. Erkölcsi szempontból miért kritizálja Platón a homéroszi világot?
2. Vajon miért állítja Finley, hogy „Homérosz erkölcsi kódexében volt logika és összhang”?

ANTIK ESZMETÖRTÉNET

1. TÉMA

Dr. habil. Mogyoródi Emese

2. Lecke

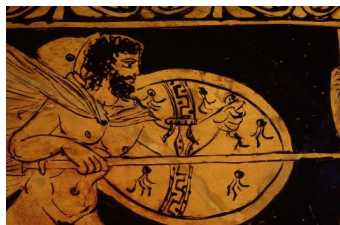
A homéroszi
társadalom jogi
működés módja és
értékei („erényei”)

11 – 15
PERC

“Minden tehetségnek küzdve kell kibontakoznia, így parancsolja ezt a hellén népi pedagógia.”
(Nietzsche: *A homéroszi versengés*)

A homéroszi világ **erkölceit**, **értékeit** és **joggyakorlatát** tekintve nemcsak a kereszténységtől vagy a modernitástól különbözik alapvetően, hanem magán a görögség történetén belül is sajátlagos jellemzőkkel bír:

törvények, jog

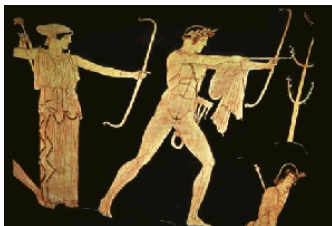
- 1) a törvények és szokások nem kodifikáltak, a **szokásjog** elve alapján működnek;
- a „jogi” viták és nézeteltérések feloldása alapvetően **magánügy**: a közösség semmiféle felelősséget nem visel a büntettek megtorlásáért:

„Vagy maga az áldozat és rokonsága áll bosszút, vagy nem történik semmi. A bűn és büntetőjog fogalmának fejlődése csaknem maradéktalanul leírható a család mindenhatóságának fokozatos összezsugorodásaként. A legszembeszökőbb példa, hogy az emberölés ez idő tájt teljes mértékben magánügynek számított. Még ha a kollektív tudat kíváncsún tartotta is a büntetést, végrehajtására nem volt más eszköze, mint a rokonok. Ez utóbbiak viszont nem tettek különbséget az emberölés jogos és jogtalan fajtái között.

Amikor Odüsszeusz lemészárolta a kérőket, atyáik és rokonaik nyomban fegyvert ragadtak. *‘Még az utódok előtt is csúfság lesz, ha beszélük, / hogy fiaink és sok jó testvérünk megölését / nem büntettük meg...’* (XXIV. 433-435). Ha Athéné nem lép közbe, hogy lezárja – miként meg is nyitotta – a költeményt, semmiféle emberi erő nem tudta volna megakadályozni Ithakában a további vérontást.” (Finley: *Odüsszeusz világa*, 106-107.)

erkölcsiség

- 3) A legfőbb erények vagy értékek az ún. „kompetitív” vagy „önző erények” (Adkins), (szemben az ún. „kooperatív erényekkel”):
- pl. bátorság, fizikai erő, ügyesség, ravaszság;
- illetve az ún. „státuszjavak” (vagyon, hatalom, szépség).

- 2) A legalapvetőbb jogi illetve erkölcsi „törvény” nem más, mint a bosszú elve, a talio elv („szemet szemért, fogat, fogért”);
- „szeresd felebarátod, gyűlöld ellenséged”.

- 4) A hősök legfőbb motívációja nem a boldogság, a jólét, vagy a nyugodt lelkiismeret, hanem a hírnév (küdosz) és a közmegbecsülés (timé) elérése;
- az erkölcsiség legfőbb szabályozója a „közvélemény”.

E. R. Dodds: *A görögség és az irracionalitás* c. nagyhatású művében megkülönböztet „szégyenkultúrát” és „bűnkultúrát”. Az előbbibe az archaikus társadalmak tartoznak, az utóbbiba a modernek. A heroikus (homéroszi) kori görögség az előbbibe tartozik; de vannak ilyen kortárs társadalmak is (pl. a japán kultúra).

talio (lat.) „bosszú”

kompetitív = versengő

kooperatív =

együttműködő

kompetitív erények:

- erő, ügyesség, bátorság, ravaszság

kooperatív erények:

- igazságosság, mértékletesség, nagylelkűség

szégyenkultúra

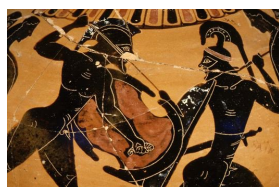
1) szokásjog: a vétkek szankcionálása magánügy

2) talio elv (*lex talionis*)

3) kompetitív erények

4) a hősök motivációja a hírnév (*küdosz*) vagy közmegebecsülés (*timé*) (a közösség szabályozza)

bűnkultúra

1) kodifikált jog

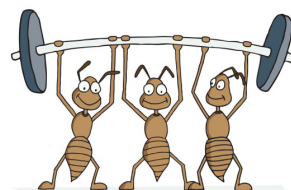
a szankciókat a közösség által felhatalmazott autoritás gyakorolja

2) a méltányosság elve

3) kooperatív erények

4) a cselekvés motivációja a boldogság és/vagy a lelkiismeret (az egyén szabályozza)

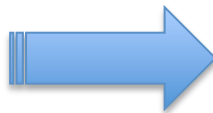

„A homéroszi ember számára a legfőbb jó nem a nyugodt lelkiismeret, hanem a **timé, a közösség elismerése**: Miért harcoljak – kérdi Akhilleusz – ha a jó harcos sem kap több **timét**, mint a rossz? A homéroszi ember számára a legerősebb erkölcsi kényszer nem az istentől való félelem, hanem a **közüvélemény tisztelete, az aidosz**: *aideomai Tróasz* (»szégyellem magam a trószok előtt«), mondja a végső pillanatban Hektór, és szembenéz a halállal. [...]

Egy ilyen társadalomban mindent, ami kiszolgáltatja az embert társai megvetésének vagy nevetésének, **mindent, ami presztízsveszteséggel jár, elviselhetetlennek éreznek.**”

(E.R. Dodds: *A görögség és az irracionalitás*, 35.)

„a hősi dicsőség merőben személyes ügy volt, önmagáért igyekeztek megszerezni” (Finley: I.m. 171.o.)

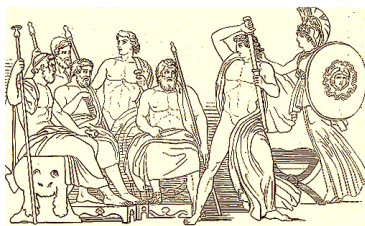
a közösség iránti felelősség nem létezik

„Akhilleuszt a **becsület** kötelezte páratlan vitézségének bizonyítására. Amikor Agamemnón elragadja tőle a szép Bríszéist, ezzel becsületét éri támadás, és ha valakinek a becsületét meggyalázzák, **a vesztes egész morális egzisztenciája megsemmisül.**” (Finley: I.m. 172.)

„A dicsőség természetéből következik, hogy keveseknek jut ki, vagy legalábbis nem egyenlő mértékben jut mindenkinek. Ha mindenki a dicsőség ugyanazon fokára hágna, akkor senki nem válhatna dicsővé. Ezért aztán Odüsszeusz világa a **lázás versengés világa volt**, minden hērősz azon buzgólkodott, hogy túlszárnyalja a többieket. És mivel ezek a hērőszok harcosok voltak, a versengés ott éleződött ki a legjobban, ahol a legnagyobb dicsőség forgott kockán: a harctéri párviadalban. [...] **Az Ílias csöpög a vértől.** Ezt a tényt nem lehet elleplezni vagy érvekkel megmászni; hiábavaló kísérlet lenne csúrní-csavarni a nyilvánvaló igazságot, hogy megpróbáljuk az archaikus görög értékeket egy szelídebb erkölcsi kódexhez igazítani. A költő és hallgatósága kedvtelve időzik minden gyilkossági jelenetnél.” (Finley: I.m. 174.)

[Videó](#)

(AGAMEMNÓN RÓL)

„S Híppolokhoszt, ki leugrott, ott lent vágta le karddal,
egyszeriben lemetélte kezét, lemetélte nyakát is,
s törzsét, mint mozsarat, gurította a harc sűrűjébe.”

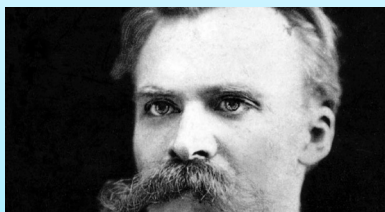
(Íliasz XI.145-147)

Agamemnón maszk

„Az ilyen jelenetek évszázadokon át állandóan ismétlődtek és az egész görög világban népszerűek voltak, ami Nietzsche számára azt bizonyítja, hogy «a görögöknek, az ókor leghumánusabb lényének, egy kegyetlen vonása van: a tigris vérszomjúsága».”
(Finley: I.m. 175.)

További olvasmányok:

E. R. Dodds: *A görögség és az irracionális.* Ford. Hajdu Péter (Gond-Palatinus Könyvkiadó, Budapest, 2002) (2. fejezet).

M. I. Finley: *Odüsszeusz világa.* Budapest 1985. 157-214.

Ellenőrző kérdések:

1. Milyen jellemzői vannak a homéroszi világnak „jogi” és erkölcsi szempontból?
2. Mi különbözteti meg a „szégyenkultúrát” a „bűnkultúrától”?

Kiválósági kérdések, feladatok:

1. Vesse össze a homéroszi világ értékrendjét a mai demokráciák értékrendjével! Eltűntek-e a modern demokráciákban ezek az értékek, és ha nem, mi a lényeges különbség a heroikus kor és a modern demokráciák között jogi illetve erkölcsi szempontból?

ANTIK ESZMETÖRTÉNET 1. TÉMA

Dr. habil. Mogyoródi Emese

3. Lecke

A homéroszi világkép
és a geometrikus
művészet

15 – 20
PERC

*"Majd a nagy Ókeanosz bő áradatát remekelte
legszeleső peremére a szép és nagyszerű pajzsok."
(Íliasz XVIII. 607-8.)*

A homéroszi eposzok előterében az emberi és isteni **cselekvések** állnak, Homéroszt csak annyiban érdekli a természeti világ, amennyiben ezekkel kapcsolatba kerül, vagy (a hasonlatok révén) megvilágítja őket. Az eposzokból azonban rekonstruálható, hogyan képzelte el a homéroszi ember **a világ (kozmosz) felépítését**.

A homéroszi kozmosz

- 1) **Uranosz**: az „égbolt”:
üsthöz hasonlatos, szilárd félgömb
aér: „köd” (a légköri levegő), *aithér*: ragyogó
legfelső levegő (=Uranosz)
- 2) **Gaia**: a „föld”: lapos, korong alakú
- 3) **Hadész, Tartarosz**: az „alvilág” (a Tartarosz a Hadész egy része, vaskapu, rézfal veszi körül); „a föld gyökerei” ide nyúlnak le
- 4) **Ókeanosz**: a „tenger”: a lapos földet körülfolyló hatalmas víz

Uranosz, Gaia, Hadész, Ókeanosz:
 ezek egyszerre
 istennevek
 (istenek/istennők) és
 természeti létezők
 (erők) –
 az archaikus ember
 nem különböztette meg
 a „természetit” és a
 „természetfelettit”;
 -- „az ontofánia
 egybeesik a
 hierofániával” (M.
 Eliade).

A homéroszi eposzokból rekonstruálható kozmosz leírása azonban részleteiben nem egészen világos, és ellentmondásokat tartalmaz. Ez a „narrativizáció” és az orális hagyomány következménye ([Eric A. Havelock](#)); a mítoszok számos, egymástól függetlenül keletkező és fejlődő variációkban léteztek, ezért az ellentmondások kiküszöbölhetetlenek voltak.

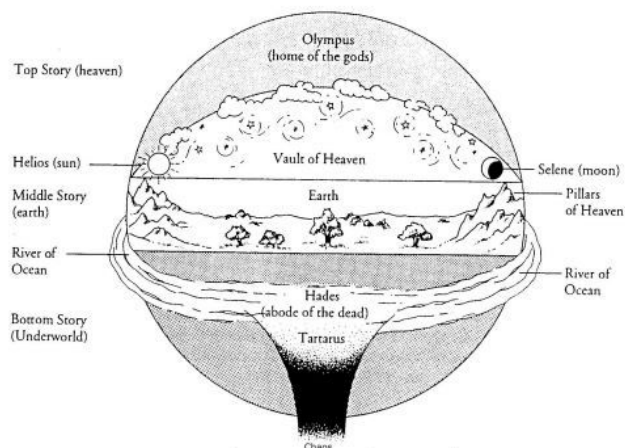
Ez a **mítikus gondolkodásmód** sajátossága, melyre a tematikus sokféleség és gazdagság, változatosság, a mítosz variációk „burjánzása” jellemző, és amely nem

törekszik az ellentmondásmentességre és a koherenciára. Ugyanakkor Homérosz vilásképe nem „kaotikus” vagy esetleges, hanem **bizonyos racionalitás jellemzi**. Ezt példázza a kozmikus régiók **szimmetriája**:

ZEUSZ

*„Vagy pedig elkapom és lehajítom a Tartarosz-árnyba, messze le, sűrű homályos mély üregébe a földnek, ott, hol vaskapu van, meg rézküszöb, **annyira mélyen** Hadész háza alatt, amilyen magasan van az égbolt.”*

(*Iliasz* VIII. 13-16)

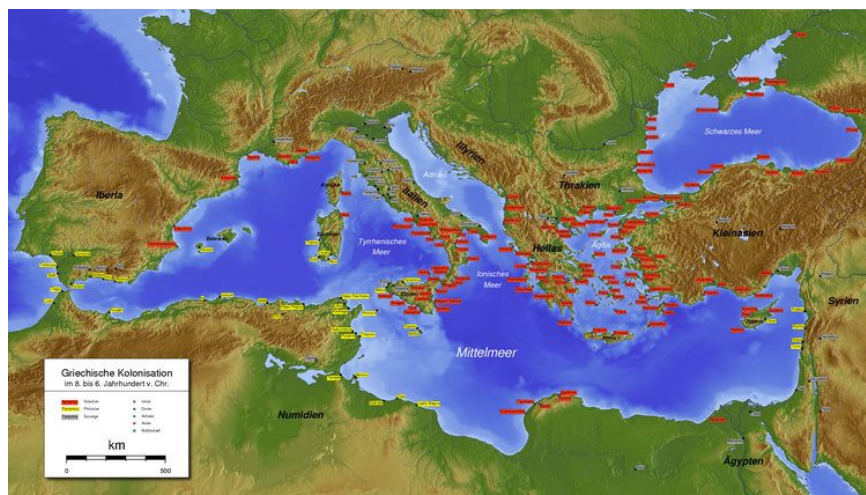
A geometrikus stílus (képzőművészet, irodalom)

FŐBB KORSZAKOK

- I. A „palotakultúrák” kora (bronzkor)
(kb. 3000-1150)
- II. A mükénéi kultúra bukása és a „sötét kor” (kb. 1200/1150-850)**
- III. A geometrikus kor (a gyarmatosítás kora)
(875 – 750 v. 700)**
- IV. Orientalizáló kor (korai archaikus kor)
(kb. 750/700 - 630)
- V. Archaikus kor (kb. 630-490)
- VI. Klasszikus kor (490-323)
- VII. Hellenisztikus kor
(323-Kr.e. 146/Kr.u.31/Kr.u.330)

Geometrikus kori attikai kantharos

A mükénéi kultúra bukása és a sötét kor

A palotakultúrák (köztük a legnagyobb, Mükéné) bukásának okai vitatottak. A régészeti leletek nem teszik egyértelművé az okokat.

- dór vándorlás?
- „tengeri népek” vándorlása?
- klimatikus változások, katasztrófa?

A 13. század végén **pusztulás** söpört végig a Mediterráneumban, melynek következtében a fontosabb mükénéi palota-központok (Théba, Lefkandi, Tirünsz, Mükéné, Pülosz) megsemmisültek.

A régebben fontosabb települések **elnéptelenedtek**, kivándorlás (Kréta, Ciprus) és **gazdasági hanyatlás** következett be.

A mükénéi civilizáció jellemzői – monumentális palota- és sírépítmények, fényűző iparművészet, az írás használata – eltűntek.

A hanyatlás a képzőművészetben, kézművességben (különösen a **kerámia** terén) is tettenérhető.

mükénéi kerámia (kb. 1450-1200/1150)

harcos kratér 12.sz.

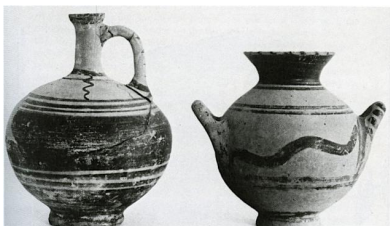
terrakotta kratér 14. sz.

- gazdag díszítettség
- harci jelenetek, szekerek
- állati és emberi alakok

[oroszlános kapu, Mükéné](#)

szubmükénéi kerámia (kb. 1150-1050)

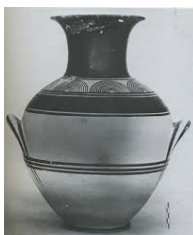

agyagvázák, Kerameikosz temető, Athén

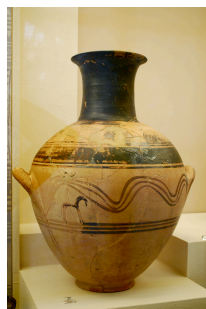
- hanyatlás, kifáradás, fantáziatlanság
- az alakábrázolás eltűnése

protogeometrikus kerámia (kb. 1050-900)

protogeometrikus hasas amphorák, Athén

- geometrikus motívumok megjelenése
- forma és tartalom egysége
- a korszak végén az alakábrázolás visszatérése

geometrikus kerámia (kb. 875-700)

[Hirschfeld kratér](#)
kb. 740

amphora, „Dipylon mester” kb. 750

- geometrikus díszítés bővülése
- jellegzetes motívumok elterjedése
- alakábrázolás
- gazdag díszítettség
- forma és tartalom egysége

A geometrikus stílus formajegyei

hasas amphora, „Dipylon mester” (kb. 750)

- monumentalitás
- szabályosság, állandóság, kiszámíthatóság
- stabilitás és egység

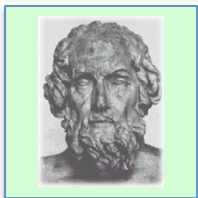
Ezek a jellemzők rokoníthatóak az eposz legfőbb jellemzőivel:

- az epikus költészet nyelvezete formulákból épül fel, amelyeknek elsősorban az a funkciója, hogy az orális előadást illetve komponálást megkönnyítsék:

- „majd hogy a rózsásujjú Hajnal kélt ki a ködből”
- „görbén fölfele nézve felelt gyorslábu Akhilleusz”
- „válaszul ezt mondotta az emberek, istenek apja”

- állandó jelzők:

„gyorslábu Akhilleusz”
 „leleményes Odüsszeusz”
 „fellegtorlaszoló Zeus”
 „tehénzemű Héra”

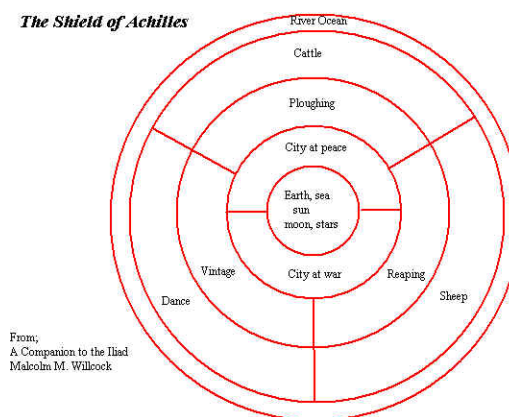

+ hasonlatok:

„Mintha ködöt hint szét a Notosz, tetejére a hegynék,
 pásztornak sose kedveset, ám tolvajnak az éjnél
 jobbat, mert csak kőhajításnyira láthat az ember:
 lábuk alatt ugyanúgy támadt por fellege tüstént,
 míg közeledtek, mert a mezőt sebesen befutották.”
 (Íliasz III. 10-14.)

- A fenti jellemzők (szabályosság, stabilitás, egység) a **rend** képzetét sugallják;
- Homérosz nyelvezete maga (is) Homérosz költeményének jelentése: a költemény egyszerre a **rend** megtestesítője és igazolója.

Akhilleusz pajzsa (Íliasz XVIII.478-598)

forma és tartalom

egysége

koszmosz („rend, elrendezettség, dísz”)
 (← koszmeó: „elrendez, feldíszít”)

További olvasmányok:

Érdekesség:

https://ligetmuhely.blog.hu/2013/03/14/nacsinak_gergely_andras_akhilleusz_pajza_avagy_a_keptelen_rekonstrualasa

Nacsinák Gergely András – AKHILLEUSZ
PAJZSA, AVAGY A KÉPTELEN
REKONSTRUÁLÁSA

Tetszik 0 · 2013. március 14. · Ligetlakó

Ellenőrző kérdések:

1. Hogyan épül fel a homéroszi kozmosz?
2. Milyen formai jegyek jellemzőek a geometrikus művészetre, és hogyan jelennek meg ezek a képzőművészetben és az irodalomban?

Kiválósági kérdések, feladatok:

1. Hogyan tükröződnek a geometrikus stílus jellemzői Akhilleusz pajzsán Homérosz *Íliaszában*?
2. Azonosítsa a geometrikus stílus formajegyeit az alábbi ábrázoláson:

Protaszisz („ravatal”) jelenet a „Dipylon mester” hasas amphoráján (kb. 750)

homéroszi
között háború finley
azonban az sem
hanem erkölcsi
erények kor ki
egy ha és vagy
kultúra kb legfőbb
volt nem dicsőség
emberi ez közösség
kooperatív hogy kompetitív
istenő meg